

ASPEKT - cd.

aspekt

1. Określony aspekt czegoś, np. jakiegoś zagadnienia, to **punkt widzenia**, z którego to rozpatrujemy.
2. Aspekt to w niektórych językach **cecha czasownika** wyrażająca to, że jest on dokonany lub niedokonany.

Inny słownik języka polskiego

czasowniki niedokonane

np. **pisać**, **mówić**, **brać**, **wyjeżdżać**, **dzwonić**

Ujmują czynność w jej **przebiegu**, **trwaniu**, np.

Ewa **czyta** książkę.

Ewa **czytała** książkę.

Ewa będzie **czytała** książkę.

proces

Występują zawsze po czasownikach **zaczynać**, **zacząć**, **przestać**, **skończyć**, np.

Zacznijcie **się** wreszcie **uczyć**!

Przestań jej ciągle **pomagać**!

czasowniki dokonane

np. **napisać**, **powiedzieć**, **wziąć**, **wyjechać**, **zadzwonić**

Ujmują czynność jako **zamkniętą całość**, np.

Ewa **przeczytała** książkę.

Ewa **przeczyta** książkę.

fakt

Występują zawsze po czasownikach **zdołać**, **zdażyć**, np.

Nie zdążę **nauczyć się** tego na jutro.

Nie wiem, czy zdołam jej **pomóc**.

Ta sama sytuacja może zostać opisana z pomocą czasowników dokonanych lub niedokonanych, w zależności od naszego punktu widzenia, np.

Najpierw **piliśmy** kawę, a potem sobie **rozmawialiśmy**.

Najpierw **piliśmy** kawę, a potem sobie **porozmawialiśmy**.

Najpierw **wypiliśmy** kawę, a potem sobie **rozmawialiśmy**.

Najpierw **wypiliśmy** kawę, a potem sobie **porozmawialiśmy**.

Napiszę do ciebie sto razy, a ty mi nigdy nie **odpowiesz**.

Będę do ciebie **pisał** i **pisał**, a ty nie będziesz **odpowiadać**.

Napiszę do ciebie sto razy, a ty nie będziesz **odpowiadać**.

Będę do ciebie **pisał** sto razy, a ty mi nigdy nie **odpowiesz**.

PODSTAWOWE PARY ASPEKTOWE

tworzone przez dodanie **przedrostka** do czasownika niedokonanego

za-

błądzić - **z**abłądzić
chorować - **z**achorować
dzwonić - **z**adzwonić
pakować - **z**apakować
płacić - **z**apłacić

s-

kończyć - **s**kończyć
podobać się - **s**podobać się
próbować - **s**próbować
tracić - **s**tracić

o-

budzić się - **o**budzić się
publikować - **o**publikować
ślepnąć - **o**ślepnąć

z-

budować - **z**budować
dziwić się - **z**dziwić się
jeść - **z**jeść
robić - **z**robić
rozumieć - **z**rozumieć

od-

pokutować - **o**dpokutować

ś-

ciemnieć - **ś**ciemnieć

facebook.com/Polish4You

wy-

drukować - **wy**drukować
leczyć się - **wy**leczyć się
pić - **wy**pić

po-

dziękować - **po**dziękować
informować - **po**informować
jechać - **po**jechać
modlić się - **po**modlić się
mylić się - **po**mylić się
prosić - **po**prosić

u-

gotować - **u**gotować
myć się - **u**myć się
rodzić się - **u**rodzić się
wierzyć - **u**wierzyć

na-

karmić - **na**karmić
pisać - **na**pisać
uczyć się - **na**uczyć się

przy-

witać się - **przy**witać się

ze-

psuć się - **z**epsuć się

prze-

czytać - **prze**czytać
straszyć - **prze**straszyć

PARY ASPEKTOWE tworzone przez wymianę przyrostka

NDK, 1. i 2. os. czasu teraźniejszego

dawać

daję, dajesz

dostawać

dostaję, dostajesz

krzyczeć

krzyczę, krzyczysz

kupować

kupuję, kupujesz

nazywać

nazywam, nazywasz

odpoczywać

odpoczywam, odpoczywasz

odwiedzać

odwiedzam, odwiedzasz

otwierać

otwieram, otwierasz

pokazywać

pokazuję, pokazujesz

pomagać

pomagam, pomagasz

DK, 1. i 2. os. czasu przyszłego

dać

dam, dasz

dostać

dostanę, dostaniesz

krzyknąć

krzyknę, krzykniesz

kupić

kupię, kupisz

nazwać

nazwę, nazwiesz

odpocząć

odpocznę, odpoczniesz

odwiedzić

odwiedzę, odwiedzisz

otworzyć

otworzę, otworzysz

pokazać

pokażę, pokażesz

pomóc

pomogę, pomożesz

NDK, 1. i 2. os. czasu teraźniejszego

powtarzać

powtarzam, powtarzasz

pozwalać

pozwalam, pozwalasz

przepraszać

przepraszam, przepraszasz

spotykać

spotykam, spotykasz

ubierać się

ubieram się, ubierasz się

uciekać

uciekam, uciekasz

umierać

umieram, umierasz

wracać

wracam, wracasz

zaczynać

zaczynam, zaczynasz

zamykać

zamykam, zamykasz

DK, 1. i 2. os. czasu przyszłego

powtórzyć

powtórzę, powtórzysz

pozwolić

pozwolę, pozwolisz

przeprosić

przeproszę, przeprosisz

spotkać

spotkam, spotkasz

ubrać się

ubiorę się, ubierzesz się

uciec

ucieknę, uciekniesz

umrzeć

umrę, umrzesz

wrócić

wrócę, wrócisz

zacząć

zacznę, zaczniesz

zamknąć

zamknę, zamkniesz

facebook.com/Polish4You

CZASOWNIKI WYSTĘPUJĄCE TYLKO W FORMIE NIEDOKONANEJ

ASPEKT - cd.

NIEREGULARNE PARY ASPEKTOWE

brać biorę, bierzesz	wziąć wezmę, weźmiesz
kłaść kładę, kładziesz	położyć położę, położysz
mówić mówię, mówisz	powiedzieć powiem, powiesz
oglądać oglądam, oglądasz	obejrzeć obejrzę, obejrzysz
padać Pada śnieg.	spaść Spadł śnieg.
widzieć widzę, widzisz	zobaczyć zobaczę, zobaczysz
znajdować znajduję, znajdujesz	znaleźć znajdę, znajdziesz

bać się boję się, boisz się	potrzebować potrzebuję, potrzebujesz
być jestem, jesteś	umieć umiem, umiesz
chcieć chcę, chcesz	uważać uważam, uważasz
mieć mam, masz	wiedzieć wiem, wiesz
móc mogę, możesz	woleć wolę, wolisz
musieć muszę, musisz	zależeć zależę, zależysz
nosić noszę, nosisz	znaczyć znaczę, znaczysz

facebook.com/Polish4You

CZASOWNIKI DWUASPEKTOWE

abdykować abdykuję, abdykujesz	deportować deportuję, deportujesz
amputować amputuję, amputujesz	ekspłodować ekspłoduję, eksplodujesz
awansować awansuję, awansujesz	mianować mianuję, mianujesz